

Skala marnowania żywności w Polsce

dr Joanna Trybus

Departament Rynków Rolnych i Transformacji
Energetycznej Obszarów Wiejskich

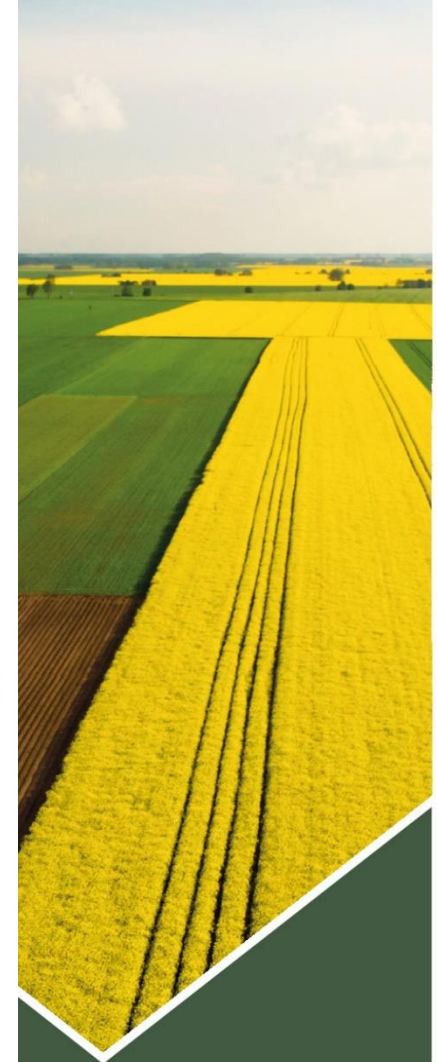
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Projekt o akronimie "PROM"

Opracowanie systemu monitorowania marnowanej żywności i efektywnego programu racjonalizacji strat i ograniczania marnotrawstwa żywności

Czas realizacji projektu: lata 2018-2021

PROM wsparciem w ograniczaniu strat i marnotrawstwa żywności

Strategia racjonalizacji strat i ograniczania marnotrawstwa żywności

Kampania społeczna „Jedz bez wyrzutów”

Ratowanie żywności przed zmarnowaniem (Food Cloud)

Procedura przekazywania żywności na cele społeczne – wdrożenie

Źródło: projektu PROM, 2020r.

Ile żywności marnujemy w Polsce?

**4,8 mln ton
rocznie**

0,65%

TRANSPORT

1,17%

GASTRONOMIA

6,96%

HANDEL

15,5%

PRODUKCJA
ROLNICZA

15,6%

PRZETWÓRSTWO

60%

GOSPODARSTWA
DOMOWE

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

PRODUKCJA PODSTAWOWA

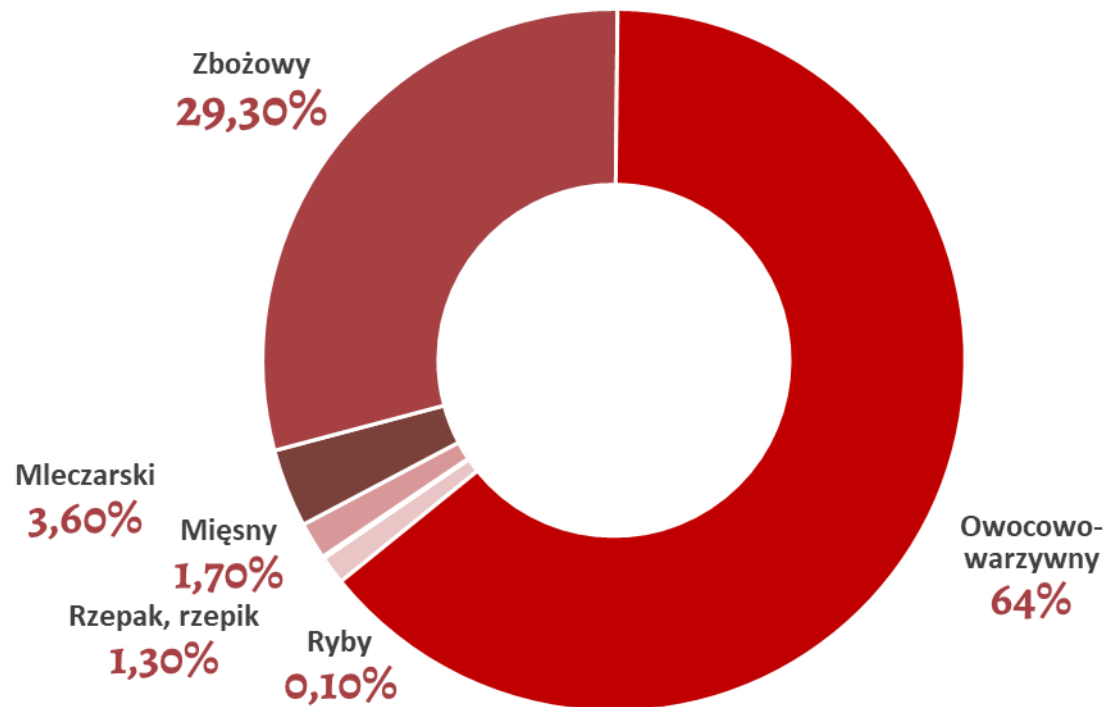
Ile żywności
marnujemy w Polsce?

Udział sektorów w stratach produkcji podstawowej

749,5 tys. ton/rok

- 1378 gospodarstw
- średni poziom strat 1,45% produkcji
- największe straty w produkcji owoców i warzyw – 3,89%,
najmniejsze w produkcji mleka 0,2%

Źródło: wyniki badań IOŚ-PIB w ramach projektu PROM, 2020r.

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

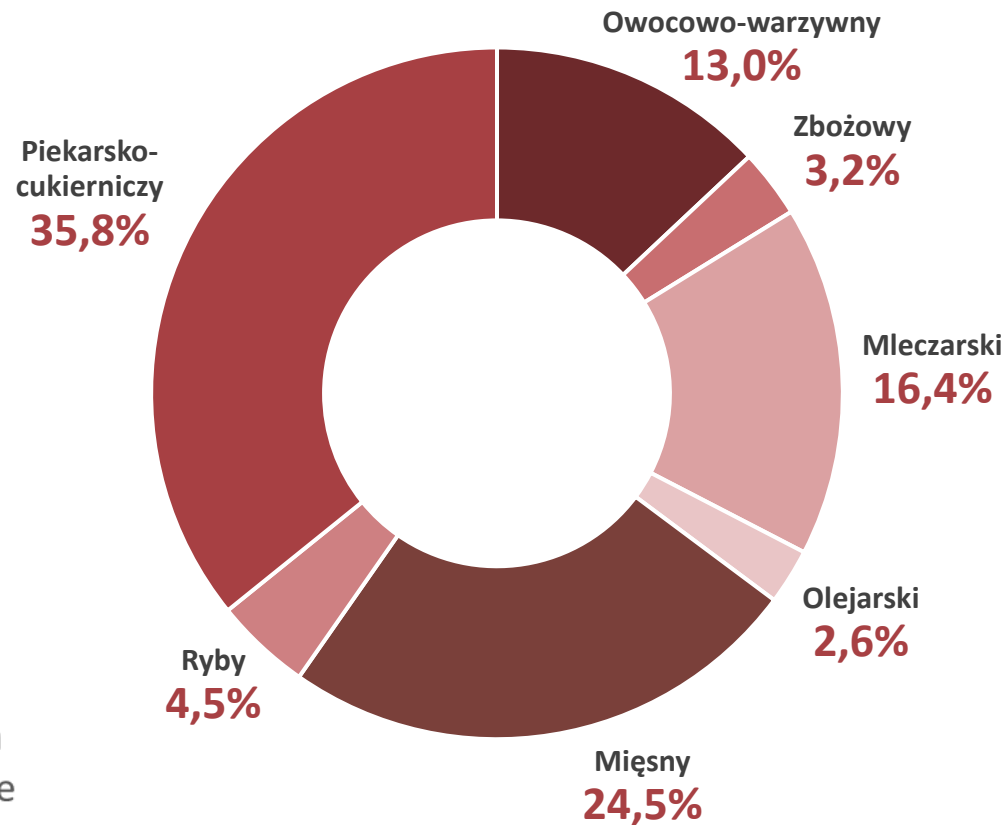
PRZETWÓRSTWO

Ile żywności
marnujemy w Polsce?

Udział sektorów w stratach na etapie przetwórstwa

753,6 tys. ton/rok

- 7 sektorów (ok. 80% przetwórstwa żywności w Polsce)
- ankieta on-line oraz bilans masy – grupa ekspertów
- największe straty w przetwórstwie owocowo-warzywnym (6,4%) oraz mięsnym (5,1%), najmniejsze w przetwórstwie zbożowym (0,4%) i mleczarskim (0,01%)

TRANSPORT I MAGAZYNOWANIE

Ile żywności
marnujemy w Polsce?

- 160 przedsiębiorstw transportowych i magazynowych

31,3 tys. ton/rok

Najczęściej uszkodzeniu ulegają:

Owoce i warzywa

Wyroby mleczarskie

Główne przyczyny strat:

- Uszkodzenie opakowań/produktów, zdarzenia losowe, przeterminowanie

0,019%

Transport

0,18%

Magazynowanie
w centrum
logistycznym

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Źródło: wyniki badań IOS-PIB w ramach projektu PROM, 2020r.

Ile żywności marnujemy w Polsce?

HANDEL

- **505,8 kg/tydzień/1 sklep**
Hipermarkety, supermarkety, dyskonty
- **31 kg/tydzień/1 sklep**
Średnie i duże sklepy
- **38 kg/tydzień/1 sklep**
Małe sklepy

337 tys. ton/rok

Główne przyczyny

	Utrata świeżości	Przekroczenie terminu przydatności do spożycia	Uszkodzenia mechaniczne opakowań
Owoce, warzywa	78,2	5,7	6,9
Świeże mięso, drób, ryby (niepakowane)	46,0	21,8	3,4
Pieczywo niepakowane	65,3	18,4	1,1
Artykuły chłodzone	8,7	52,9	14,9
Pieczywo pakowane, tostowe	27,5	46,0	10,3
Napoje	5,7	55,2	28,7
Produkty suche	3,4	51,7	31,0

Źródło: wyniki badań IOŚ-PIB w ramach projektu PROM, 2020r.

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

GASTRONOMIA

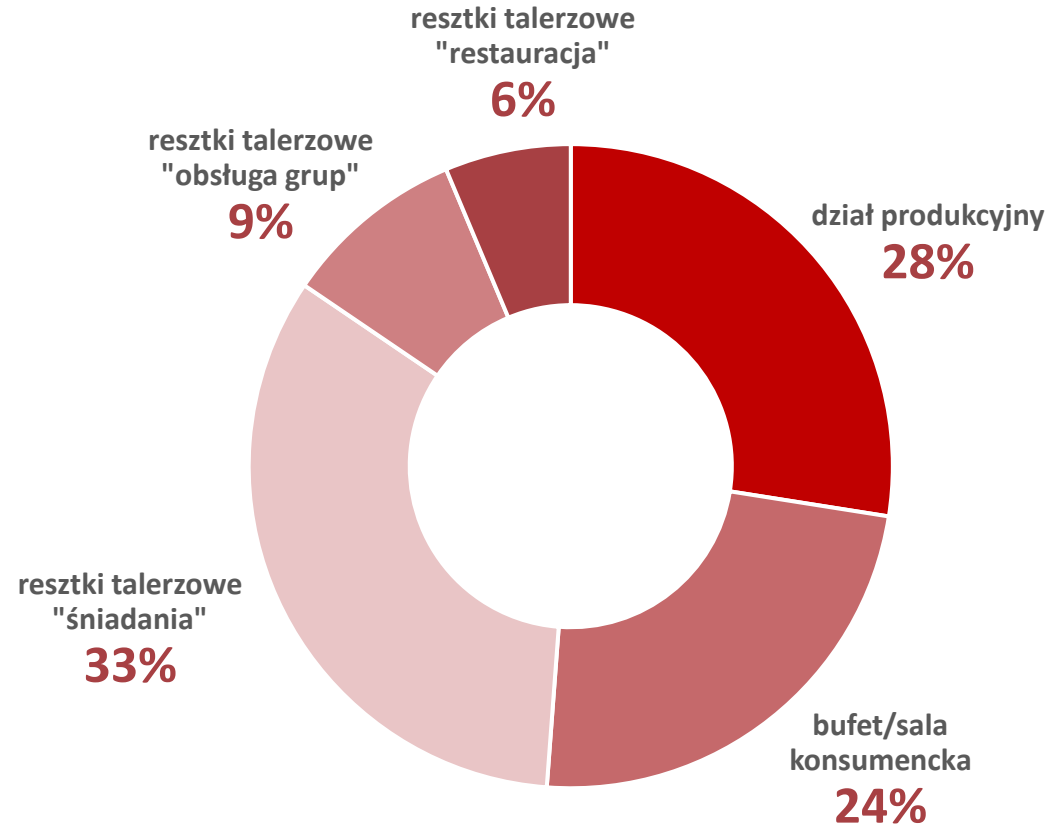
Ile żywności
marnujemy w Polsce?

56,6 tys. ton/rok

117,4 kg/tydzień/1 obiekt

Z każdej wydawanej gościom porcji śniadania 76g (9,9%) produktów nie zostało skonsumowanych

Źródło: wyniki badań IOS-PIB w ramach projektu PROM, 2020r.

GOSPODARSTWA DOMOWE

Ile żywności
marnujemy w Polsce?

• Jakie są przyczyny
marnowania żywności?

2 912 775,84 ton/rok

**3,9 kg żywności /tydzień/ gospodarstwo
domowe**

- Zepsucie żywności (55,2%)
- Przeoczenie daty ważności (42%)
- Przygotowanie zbyt dużej ilości jedzenia (26,5%)
- Zakup zbyt dużej ilości żywności (22,2%)
- Nieprzemyślane zakupy (19,7%)

Źródło: wyniki badań IOŚ-PIB w ramach projektu PROM, 2020r.

Jak ograniczać straty i marnotrawstwo żywności ?

PRODUKCJA
PODSTAWOWA

SZKOLENIA

PRZESTRZEGANIE PROCEDUR

NOWE ROZWIĄZANIA
TECHNOLOGICZNE

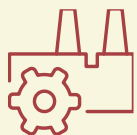

TRANSPORT

KONSUMENCI

- BUDOWANIE ŚWIADOMOŚCI KONSUMENTÓW
- DZIAŁANIA EDUKACYJNE
- FOOD SHARING

PRZETWÓRSTWO

ZASTOSOWANIE RÓŻNEGO RODZAJU
SYSTEMÓW KONTROLNYCH I
MONITORUJĄCYCH

INWESTYCJE W SPRZĘT I MASZYNY

REDYSTRYBUCJA

HANDEL

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

STRATEGIA OD POLA DO STOŁU

Marnowanie żywności a prawo:
możliwości i ograniczenia

Zmniejszenie odpadów
żywnościowych o 50% na poziomie
detalicznym i konsumenckim do
2030 r.

Przegląd **norm handlowych** pod
kątem ich wpływu na straty i
marnowanie żywności

Przegląd przepisów dotyczących
okresów przydatności

Badanie strat żywności na etapie
produkcji i możliwości zapobiegania
im

REGULACJE KRAJOWE:DYSTRYBUCJA

Marnowanie żywności a prawo:
możliwości i ograniczenia

Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o przeciwdziałaniu
marnowaniu żywności

- ✓ Obowiązek zawarcia umowy o przekazywanie żywności z NGO
- ✓ Opłaty za marnowanie żywności
- ✓ Kampanie edukacyjno-informacyjne
- ✓ Obowiązki sprawozdawcze
- ✓ Sankcje

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

DEFINICJA MARNOWANIA ŻYWNOSCI

Marnowanie żywności a prawo:
możliwości i ograniczenia

marnowanie żywności – wycofywanie z etapu dystrybucji żywności, która spełnia wymogi prawa żywnościowego, w tym określone w rozporządzeniu (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającym ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującym Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającym procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz.U.UE.L.2002.31.1 ze zm.), zwanym dalej „rozporządzeniem (WE) nr 178/2002”, w szczególności ze względu na zbliżający się upływ terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości lub ze względu na wady wyglądu tych środków spożywczych albo ich opakowań i przeznaczanie ich do unieszkodliwiania jako odpady

POLSKIE REGULACJE PRAWNE

Marnowanie żywności a prawo: możliwości i ograniczenia

Rozporządzenie Ministra Środowiska w załączniku pkt. 16 03 80 jako odpady kwalifikuje: „*Produkty spożywcze przeterminowane lub nieprzydatne do spożycia*”

Art. 52 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia: „*Środki spożywcze oznakowane datą minimalnej trwałości lub terminem przydatności do spożycia mogą znajdować się w obrocie do tej daty lub terminu.*”

Art. 100 ust. 1 pkt 1) ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia: „*Kto: używa do produkcji lub wprowadza do obrotu środek spożywczy po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości, podlega karze grzywny.*”

Poziom europejski

Marnowanie żywności a prawo: możliwości i ograniczenia

rozporządzenie 852/2004

ROZDZIAŁ Va Redystrybucja żywności

Podmioty prowadzące przedsiębiorstwa spożywcze mogą redystrybuować żywność do celów darowizn żywności pod następującymi warunkami:

1) Podmioty prowadzące przedsiębiorstwa spożywcze regularnie sprawdzają, czy żywność, za którą są odpowiedzialne, nie jest szkodliwa dla zdrowia i czy jest zdatna do spożycia przez ludzi zgodnie z art. 14 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 178/2002. Jeżeli przeprowadzona kontrola jest zadowalająca, podmioty prowadzące przedsiębiorstwa spożywcze mogą dokonywać redystrybucji żywności zgodnie z pkt 2:

- w przypadku żywności, w odniesieniu do której stosuje się termin przydatności do spożycia zgodnie z art. 24 rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 - przed upływem tego terminu;

- **w przypadku żywności, w odniesieniu do której stosuje się datę minimalnej trwałości zgodnie z art. 2 ust. 2 lit. r) rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 - przed upływem i po upływie tego terminu; lub**

- w przypadku żywności, dla której data minimalnej trwałości nie jest wymagana zgodnie z pkt 1 lit. d) załącznika X do rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 - w dowolnym momencie.

2) Podmioty prowadzące przedsiębiorstwa spożywcze zajmujące się żywnością, o której mowa w pkt 1, oceniają, czy żywność nie jest szkodliwa dla zdrowia i jest zdatna do spożycia przez ludzi, biorąc pod uwagę co najmniej:

- datę minimalnej trwałości lub datę przydatności do spożycia, zapewniającą wystarczająco długi pozostały okres przechowywania, aby umożliwić bezpieczną redystrybucję i użycie przez konsumenta końcowego;

- w stosownych przypadkach integralność opakowania;

- właściwe warunki przechowywania i transportu, w tym mające zastosowanie wymogi dotyczące temperatury;

- w stosownych przypadkach datę zamrożenia zgodnie z sekcją IV pkt 2 lit. b) załącznika II do rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady^(*);

- warunki organoleptyczne;

- zapewnienie identyfikowalności zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 931/2011^(*) w przypadku produktów pochodzenia zwierzęcego.

Poziom europejski: Wytyczne KE z 2017r.

Marnowanie żywności a prawo: możliwości i ograniczenia

25.10.2017

PL

Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej

C 361/1

II

(Komunikaty)

KOMUNIKATY INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH
UNII EUROPEJSKIEJ

KOMISJA EUROPEJSKA

ZAWIADOMIENIE KOMISJI

Wytyczne UE w zakresie darowizny żywności
(2017/C 361/01)

Wprowadzanie na rynek żywności, której data minimalnej trwałości (tj. „najlepiej spożyć przed”) upłynęła, jest dozwolone zgodnie z prawem Unii, pod warunkiem że żywność taka jest w dalszym ciągu bezpieczna i jej prezentacja nie wprowadza w błąd. Na każdym etapie łańcucha dostaw żywności zezwala się na wprowadzanie na rynek żywności, której termin minimalnej trwałości został przekroczony.

Art. 24 ust. 1 rozporządzenia nr 1169/2011

„W przypadku środków spożywczych, które z mikrobiologicznego punktu widzenia szybko się psują i z tego względu już po krótkim czasie mogą stanowić bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia ludzkiego, datę minimalnej trwałości zastępuje się terminem przydatności do spożycia. Po upływie terminu przydatności do spożycia środek spożywczy jest uznawany za niebezpieczny zgodnie z art. 14 ust. 2-5 rozporządzenia (WE) nr 178/2002.”

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Podejście innych krajów UE

Marnowanie żywności a prawo:
możliwości i ograniczenia

Austria, Belgia, Chorwacja, Czechy,
Dania, Estonia, Finlandia, Niemcy,
Grecja, Irlandia, Włochy, Litwa,
Luksemburg, Holandia, Portugalia,
Słowacja, Słowenia, Hiszpania,
Szwecja, Wielka Brytania

Bułgaria, Cypr, Węgry, Łotwa, Rumunia

Plany zmian prawnych

Marnowanie żywności a prawo:
możliwości i ograniczenia

dot. okresu przydatności

Do 10% z 88 milionów ton odpadów spożywczych wytwarzanych rocznie w UE jest związanych z oznaczaniem daty (Komisja Europejska, 2018 r.)

Trzy scenariusze zmian:

- ✓ rozszerzenie listy produktów, dla których DMT nie jest wymagana (makarony, ryż, kawa, herbata)
- ✓ całkowita rezygnacja z DMT
- ✓ poprawa sposobu wyrażania DMT/TPS, alternatywne lub dodatkowe sformułowania, kolorystyka

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Skala marnowania żywności w Polsce

„Nie ma jedzenia droższego niż to,
które trafia do śmieci”

Luis Planas

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Dziękuję za uwagę.

w i ę c e j n a t e m a t m a r n o w a n i a ż y w n o ś c i n a :
W W W . G O V . P L / R O L N I C T W O

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

